

Независне новине: Интервју са првим замјеником високог представника Бертоном

Разговарао Дејан Шајиновић

Хрватски приједлог Изборног закона продубљује подјеле умјесто да води до рјешења, сматра Брус Бертон, амерички дипломата и први замјеник високог представника, који завршава свој мандат.

“Сада остаје да видимо с чим ће изаћи СДА и колико далеко су спремни ићи, односно хоће ли ићи само на измјену Изборног закона или и на промјену Устава БиХ”, рекао је он.

Устврдио је да улога ОХР-а још није завршена зато што услови и циљеви нису испуњени и оцјењује да би могао остати још извјесно вријеме.

“Међу чланицама Управног одбора ПИЦ-а постоји јасна свијест да услови и циљеви нису спуњени. А искрен да будем, не видим икакву дебату о томе да би се ти услови могли мијењати”, оцијенио је Бертон.

Независне новине: Кад погледамо задњих дванаестак мјесеци пуно се десило, од референдума, преко ревизије пресуде итд. Како Вам се чини БиХ данас?

Брус Бертон: Као што је високи представник рекао, имамо један позитиван и један негативан тренд. Видимо спорадичан напредак на европском путу, а онда опет видимо ту националистичку реторику подјела, која људе само даље дијели. Ми желимо више напора усмјереног ка помирењу, дијалога умјесто подјела. А, често се чини да правимо један корак напријед и два назад.

Независне новине: Да ли је, ипак, реторика подјела лидерима и даље профитабилнија?

Брус Бертон: У праву сте. Чини се да је политичарима лакше користити националистичку реторику

умјесто да изаберу тежи пут да се труде да постигну компромисе са другим политичарима. Оно што је декларисани циљ ове земље је да се тежи компромису ка ЕУ. Жељели бисмо да видимо више напретка на том путу. Очигледно, атмосфера избора 2018. године већ се осјећа, а изборна кампања као да никад не престаје. Међутим, чини се да постоји прилика да се у наредних неколико мјесеци, прије него се кампања захукта, нешто уради.

Независне новине: Мислите у вези с Изборним законом? Да ли се то питање заиста може ријешити до избора, с обзиром на прилично међусобно контрадикторне иницијативе?

Брус Бертон: Морамо то ријешити, на овај или онај начин. До некакве промјене прије избора мислим да мора доћи. Чули сте хрватске представнике, који заиста инсистирају да се то ријеши, а изнијели су и свој приједлог. Ја се бојим да њихов приједлог само даље продубљује подјеле у земљи, умјесто да проблеме ријеши.

Сада остаје да видимо с чим ће изаћи СДА и колико далеко су спремни ићи, односно хоће ли ићи само на измјену Изборног закона или и на промјену Устава БиХ. А када погледате неријешене случајеве с Европског суда за људска права, чини се да ће рјешење захтијевати одређене уставне промјене, до којих је теже доћи зато што је потребна двотрећинска већина. ОХР је спреман да помогне и има и стручњаке и искуство које би могло бити добро искориштено ако се двије стране усагласе.

Независне новине: Ако се не варам, потребно је да Уставни суд БиХ донесе рјешење о уставности Изборног закона…?

Брус Бертон: Да, чини ми се и да СДА чека ту одлуку прије него представи свој приједлог. Мени заиста није познато са чим ће она изаћи и сви сада то чекамо.

Независне новине: Брчко је један од 5+2 услова за затварање ОХРа. Је ли испуњен?

Брус Бертон: Јуче сам имао састанке у Брчком и мислим да је ситуација стабилна, али још постоје неријешена питања. Док се то не ријеши, мислим да не можемо рећи да је тај услов испуњен. Наравно, има и напретка, рецимо брзо организовање избора прошле године и формирање власти након њих. Онда, усвајање буџета, мада су ове године то успјели урадити у јуну, прошле године у септембру, што није претјерано охрабрујуће. Усвојили су четири закона у области финансија, што је такође добро не само у погледу веће транспарентности и борбе против сиве економије, него и хармонизације с ентитетским и државним законима, што је помогло и око ММФ-а. Усвојени су и амандмани о спречавању прања новца итд.

Независне новине: Значи, од 5+2 остали су још државна и војна имовина?

Брус Бертон: То су два веома осјетљива питања, али имамо ту још и финасијску одрживост, као и Брчко дистрикт. Такође, потребна је и повољна оцјена политичке ситуације у БиХ, што ће вјероватно ићи најтеже.

Независне новине: Занимљиво је да на сједници ПИЦ-а овај пут није било издвојених мишљења. Да ли је то била случајност или се нешто дешавало "иза сцене"?

Брус Бертон: Није случајност. Уложили смо заједнички напор да дођемо до усаглашеног става. Нисмо се сатима бавили приједлозима и нацртима који би резултирали звјездицама и издвојеним мишљењима појединих чланица. Дио разлога је што смо се вратили на стари формат коминикеа, који су краћи, и изложили смо она питања око којих смо мислили да је важно да се лидери усагласе рјешења око Изборног закона, Мостара, напретка на путу ка ЕУ, аранжмана с ММФ-ом, слободи медија и финансирању јавних емитера. Такође смо се изјаснили против реторике подјела, за дијалог, помирење.

Независне новине: И на крају каква је судбина ОХР-а? Шта ће бити с њим?

Брус Бертон: Године 2008. постављени су услови 5+2. Нема нимало сумње да се улога ОХР-а знатно измијенила током година. Сада је он много мањи, али бонска овлаштења су и даље ту ако се за њима укаже потреба. Мислим да и даље постоји јасна улога за ОХР, посебно пред надолазећу изборну годину.

Све у свему, мислим да ће ОХР остати у БиХ још неко извјесно вријеме зато што међу чланицама Управног одбора ПИЦ-а постоји јасна свијест да услови и циљеви нису испуњени. А искрен да будем, не видим икакву дебату о томе да би се ти услови могли мијењати.

Независне новине: “Још неко извјесно вријеме” звучи као барем тричетири године?

Брус Бертон: Тешко је рећи тачно колико, али није искључено. БиХ најкомпликованије мјесто у којем сам досад служио.

Независне новине: Завршава Вам се мандат првог замјеника високог представника, овдје сте провели двије године, каква су искуства?

Брус Бертон: Ово је без имало сумње најкомпликованије мјесто у којем сам досад служио. И очигледно постоје изазови који понекад фрустрирају не само нас из међународне заједнице, него и локалне актере и обичне грађане. Међутим, мислим да боље разумијем људе овдје и научио сам да цијеним ову земљу очаравајуће љепоте и добрих људи посвуда, заиста. Надам се да ћу и даље остати присутан овдје и бити дио процеса у овој земљи.